

Nr 147.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa avlönings- m. fl. anslag under fjärde huvudtiteln för budgetåret 1950/51 m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

1:o) **Rationaliseringsverksamhet inom försvaret.** Vid anmälan av propositionen nr 110 har departementschefen (punkt 1, s. 2—4 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 10 mars 1950) lämnat en översikt över det aktuella läget beträffande den rationaliseringsverksamhet inom försvaret, som bedrivs genom statens organisationsnämnds försorg, särskilt i den mån denna verksamhet påverkar anslagsberäkningarna eller eljest utformningen av skilda organisationsenheter under nästa budgetår. Härutinnan torde få hänvisas till propositionen.

I sitt militärorganisatoriska underlag för medelsäskandena för budgetåret 1950/51 har chefen för armén anmält sin avsikt att undersöka möjligheterna att reducera antalet fredsförband för att på så sätt minska utgifterna för administration. Arméchefen har också anmält, att han överväger fråga om att till försvarsområdena överflytta mobiliseringsorganisationen vid förbanden och i samband därmed koncentrera utbildningsorganisationen. Arméchefen har framhållit, att dessa möjligheter till organisationsändringar borde hållas i sikte exempelvis vid den fortsatta rationaliseringen av stabs- och förvaltningstjänsten vid fredsförbanden, så att man icke binder sig för en onödigt kostsam organisation.

Med hänsyn till vad arméchefen sålunda anfört torde det, framhåller departementschefen, vara anledning att i fortsättningen gå fram med en viss försiktighet, när det gäller att tillskapa nya tjänster för den rationaliserade regementsorganisationen. De av arméchefen antydda organisationsförändringarna syntes emellertid — om de borde komma till stånd — kunna genomföras först efter relativt lång tid. De besparingar som kunde ernås redan genom rationaliseringsåtgärderna borde så snart som möjligt tillvaratagas. Liksom för innevarande och tidigare budgetår varit fallet borde Kungl. Maj:t äga att jämväl under budgetåret 1950/51 vidtaga de jämkningar i personalorganisationen som framdeles kunde bli erforderliga i anledning av beslut om organisationsändringar, dock givetvis alltjämt icke såvitt avsåge personalstaterna för ordinarie personal.

Utskottet delar departementschefens uppfattning att det, med hänsyn till vad arméchefen anfört, finnes anledning att i fortsättningen iakttaga försiktighet, när det gäller att inrätta nya tjänster för den rationaliserade regementsorganisationen. I likhet med vad som skett för tidigare budgetår torde Kungl. Maj:t även för budgetåret 1950/51 böra bemyndigas vidtaga av departementschefen avsedda jämkningar i vederbörliga personalorganisationer.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t giva tillkänna vad utskottet ovan anfört.

2:o) **Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 28) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1950/51 beräkna ett förslagsanslag av 116 000 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 110 (punkt 2, s. 4—62) föreslagit riksdagen att dels besluta att Signalregementets kompani i Kristianstad icke skall uppsättas samt att kompaniet skall ersättas av en mobiliseringscentral, dels fastställa de personalförteckningar för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattningar vid armén, som i särskild ordning överlämnats till riksdagen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1950/51, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att med avseende å personalförteckningarna meddela särskilda föreskrifter av i tillämpliga delar samma innehåll som innefattas i de särskilda bestämmelser som genom Kungl. Maj:ts brev den 3 juni 1949 fastställts att lända till efter rättelse för tillämpningen av arméns personalförteckningar för budgetåret 1949/50, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för arméns anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1950/51, dels ock till Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1950/51 anvisa ett förslagsanslag av 116 000 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehäft

dels en inom första kammaren av herr *Lundgren* väckt motion (I: 432), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att vid IV. militärbefälsstaben inrätta fyra vaktmästartjänster i lönegrad Ce 9, att för Svea livgarde upptaga ytterligare en kaptenbeställning i lönegrad Ma 9 och att en fänriksbeställning och en sergeantsbeställning skola indragas vid regementet samt att för fälttygkåren upptaga ytterligare en beställning som kapten eller löjtnant, avsedd för tjänst vid kommandantsstaben i Boden, i utbyte mot befattning för pensionerad officer (I: 29);

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Aman* (I: 434) och den andra inom andra kammaren av herr *Kylin* (II: 519), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta om sådan omfördelning av de lägre beställningarna vid de militära musikkårerna att vid kårer av typ I antalet furirsbeställningar ökas med 4 samt antalet volontärer och

elever minskas med 2 respektive 3, att vid kårer av typ II antalet furirsbeställningar ökas med 3 samt antalet volontärer och elever minskas med vardera 2, att vid kårer av typ III antalet furirsbeställningar ökas med 2 samt antalet volontärer och elever minskas med 1 respektive 2 ävensom att efter dessa justeringar kvarstående elever överföras till volontärer över stat.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna I: 432 och I: 434.

Utskottet lämnar i det följande en kortfattad redogörelse för de av departementschefen förordade ändringarna i personalförteckningarna för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattningar. För de av departementschefen i övrigt föreslagna personalförändringarna m. m. redogör utskottet endast i den mån detta med hänsyn till väckta motioner eller eljest ansetts erforderligt. Vid framställningen följer utskottet den punktindelning, som använts i statsrådsprotokollet. För närmare kännedom om de av departementschefen framställda förslagen torde få hänvisas till propositionen.

1. *Omorganisation av arméledningen.* Departementschefen har i anslutning till en av Kungl. Maj:t den 18 november 1949 utfärdad ny instruktion för arméledningen (SFS nr 600) föreslagit, att benämningarna på truppslagsinspektörerna vid armén — nu inspektörer för infanteriet och kavalleriet, för pansartrupperna, för artilleriet, för luftvärnet, för ingenjörtrupperna, för signaltrupperna respektive för underhållstrupperna — ändras till infanteriinspektör, pansarinspektör, artilleriinspektör, luftvärnsinspektör, ingenjörinspektör, signalinspektör respektive tränginspektör.

Under en ny rubrik, Tjänstegrensinspektörer, ha föreslagits skola redovisas beställningarna för generalfälttygmästare, generalintendent, arméöverdirektör, arméöverläkare och överfältveterinär ävensom tjänstegrensinspektörernas expeditionspersonal m. m.

En beställning för major vid pansartrupperna har föreslagits skola överflyttas till generalstabskåren med hänsyn till den utökning av pansarinspektörens verksamhetsfält, som föranletts av att dit numera hänförts även pansarinfanteriet och kavalleriet.

Tre befattningar för pensionerad officer (1:29) och en befattning för pensionerad underofficer (1:20) vid arméstaben ha föreslagits skola indragas.

2. *Avvecklingen av Livregementet till häst.* Beställningen för sekundechef för regementet samt tre befattningar för pensionerad underofficer (1:20) ha, jämte vissa extra ordinarie tjänster, föreslagits skola avföras ur personalförteckningarna.

En beställning för ryttmästare vid kavalleriet har föreslagits skola överföras till kapten vid fälttygkåren och avses skola tjänstgöra såsom biträdande stabstygofficier vid IV. militärbefälsstabens.

Arméchefen har i skrivelse den 12 januari 1950 anfört, att vakttjänsten vid IV. militärbefälsstabens etablissement icke längre, såsom nu vore fallet, borde bestridas av Livgardesskvadronen. Tjänsten som vaktchefer

bleve nämligen alltför betungande för skvadronens 9 furirer, som utöver ordinarie tjänstgöring och tjänst som dagbefäl fått tagas i anspråk som vaktchefer vart sjätte dygn. Vid skvadronens övningar utom kasernen under längre tidsperioder uppstode också svårigheter att ordna vakttjänsten vid etablissementet. För denna tjänst borde därför anställas särskild civil vaktpersonal (vaktmästare i Ce 9) med polismans befogenheter. Antalet vaktmästare borde vara 4, enär tjänstgöring måste ske hela dygnet och även under sön- och helgdagar. Vid staben funnes emellertid redan en vaktmästare i Ce 9, ursprungligen avsedd — förutom för tjänstgöring som bilförare — för göromål som portvakt och gårdskarll och för skötsel av värmeanläggning. Under de senaste åren hade han dock helt måst tagas i anspråk för motortjänsten inom staben. Under förutsättning att i enlighet med arméchefens förslag (jfr. p. 24) en för bilförare avsedd överfurirsbeställning inrättades vid staben kunde emellertid berörde vaktmästare tagas i anspråk för vakttjänst. Staben borde därför tillföras 3 tjänster för vaktmästare i Ce 9.

Departementschefen har ansett sig icke kunna tillstyrka, att för bevakningen vid etablissementet anställas civil personal, utan förutsatt, att det skulle vara möjligt att för oundgängligen nödvändiga bevakningsuppgifter alltjämt taga i anspråk militär personal.

3. *Intendenturutbildningens förläggning m. m.* I enlighet med förslag av chefen för armén har departementschefen förordat, att beställningar för 8 fanjunkare (Ma 5), 14 sergeanter (Ma 4), 12 överfurirer (Ma 3), 26 furirer och 3 förrådsvaktmästare (Ca 12) överföras från intendenturkåren till trängtrupperna (trängförbanden). Tre av sergeantsbeställningarna ha förutsatts skola indragas i mån av vakanser.

I avvaktan på organisationsundersökningar vid arméns underofficersskola har en till följd av indragning av intendenturkompanierna övertalig förvaltarbeställning (Ma 6) föreslagits skola övergångsvis placeras vid skolan. Beställningen har förutsatts skola indragas vid innehavarens avgång ur tjänst. Två andra förvaltarbeställningar vid intendenturkåren ha förutsatts skola indragas vid uppkommande vakanser. Vidare har en övertalig fanjunkarbeställning (Ma 5) vid intendenturkåren föreslagits skola bibehållas för förrådsuppgifter vid intendenturförrådet i Ulriksdal i avvaktan på att innehavaren av beställningen avgår ur tjänst.

En befattning för pensionerad underofficer (1:20) har föreslagits skola överflyttas från krigsskolan till infanteriets kadettskola. Vidare ha tre arvodesbefattningar för expeditionsunderofficer (1:20) vid intendenturtrupperna föreslagits skola indragas från och med den 1 januari 1951.

4. I anledning av beslutad *omorganisation av de centrala intendenturanstalterna* vid försvaret ha två kaptensbeställningar vid intendenturkåren föreslagits skola indragas vid uppkommande vakanser i dylika beställningar.

Sedan en förvaltarbeställning vid intendenturkåren placerats vid centralförrådet i Tingstäde, ha två vid VII. militärbefälet redovisade befattningar för pensionerade underofficerare (1:20) föreslagits skola indragas.

Tre förvaltare (Ma 6) vid intendenturkåren, vilka genom omorganisationen icke längre erfordras för uppgifter som tidigare ålegat dem, ha föreslagits skola tills vidare bibehållas vid intendenturförråden i avvaktan på slutligt förslag i personalfrågorna. Beställningarna ha förutsatts icke få återbesättas vid uppkommande vakanser.

Kassaavdelningen vid intendenturförrådet i Stockholm har föreslagits skola organiseras efter samma mönster som normalkassorna, d. v. s. med 1 förvaltare (Ma 6) som kassachef, 1 kontorist och 1 kanslibitråde. Med hänsyn härtill föreslås bl. a. att ytterligare en förvaltarbeställning i kassatjänst inrättas på intendenturkårens stat.

5. I anslutning till 1948 års försvarsbeslut uppdrog Kungl. Maj:t åt arméchefen att överväga spörsmålen om förläggningen av signalskolan och om signaltruppernas fredsorganisation. Arméchefen har nu anmält, att utredningen i dessa frågor icke avslutats. Det hade emellertid konstaterats, att det genom 1942 års försvarsbeslut inrättade men ännu ej organiserade *Signalregementets kompani i Kristianstad* (S 1 K) icke borde uppsättas. Terrängförhållandena kring Kristianstad lämpade sig nämligen icke för utbildning av signaltrupp, varjämte kompaniets avsedda förläggning skulle komma att medföra oproportionerligt höga administrationskostnader. Arméchefen föreslår därför att signalkompaniet i Kristianstad icke uppsättes utan att i stället till nämnda ort förlägges en mobiliseringscentral för signaltrupperna, vilken skulle underställas chefen för I 6 med signalofficeren vid I. militärbefälsstaben, nu tillika avsedd som chef för kompaniet, som biträde vid mobiliseringsplanläggningen. Förbandets truppregistrering borde handhas av S 1.

Departementschefen har i enlighet med arméchefens förslag förordat att Signalregementets kompani i Kristianstad icke skall uppsättas samt att i dess ställe skall inrättas en signalmobiliseringscentral (SIK mobe) i Kristianstad. Denna mobiliseringscentral borde vara underställd chefen för I 6.

Av befattningar, som nu avses för kompaniet, ha föreslagits skola indragas tre befattningar för pensionerad underofficer (1: 20) — expeditionssunderofficer, biträde i personaldetalj och kasernunderofficer — samt tjänster för en maskinist (Ca 16), två förrådsmän och ett biträde för skriv- och kontorsgöromål. Följande befattningar ha föreslagits skola överflyttas till andra förband m. m., nämligen en befattning för tygunderofficer (1: 20) och en förrådsvaktmästartjänst till infanteribefälhavarstaben i Karlskrona, en förrådsvaktmästartjänst till S 1 samt tjänster för två förrådsmän och ett biträde för skriv- och kontorsgöromål till I 6. En beställning för fanjunkare (Ma 5) har föreslagits skola, sedan behov av beställningshavaren i fråga vid I 6 icke längre föreligger, få tagas i anspråk för signalskolan. Behovet av dessa till andra förband m. m. överflyttade tjänster m. m. borde slutligt prövas efter det att organisationsundersökningar respektive översyn av redan verkställda dylika undersökningar utförts vid infanteribefälhavarstaben, S 1, signalskolan och I 6. Intill dess så skett borde gälla, att återbesättande vid ledigblivande av beställning och befattningar som här avsåges icke finge ske utan medgivande av Kungl. Maj:t.

6. För *förstärkning av försvarsområdesstabernas personal för mobiliseringsarbete* har departementschefen förordat, att från vart och ett av infanteriregementena utom I 1, I 7 och I 15 samt från fyra artilleriregementen en majorsbeställning, eller således sammanlagt 20 majorsbeställningar, överföras till staberna för de i fred befintliga försvarsområdena med undantag av Karlskrona och Vaxholms försvarsområden, en vid varje stab med placering såsom stabschef. De berörda infanteri- och artilleriregementena ha i anledning härav förutsatts skola organiseras på två i stället för som förutsatts i gällande organisation tre bataljoner (divisioner).

I anslutning härtill har departementschefen vidare förordat, att en ny befattningsför försvarsområdesofficer (löneklass 1: 31) tillkommer vid VII. militärbefälsstaben.

7. Vid A 4 är en major placerad som chef för den till regementet anslutna artillerikadettskolan. För att ernå likhet med beställningen för chef för infanteriets och kavalleriets kadettskola, som redovisas på arméstabens stat, föreslås, att en majorsbeställning vid ett artilleriregemente överföres till arméstabens stat och där avses för chefen för artillerikadettskolan.

Den försöksverksamhet vid artilleriskjutskolan, varom principbeslut fattats i 1948 års försvarsbeslut, har ansetts kräva, att en majorsbeställning tillkommer vid skolan, vilket föreslagits skola ske genom att en dylik beställning överföres till skolan från ett artilleriregemente.

9. I I 1 ingår enligt beslut av 1948 års riksdag det s. k. *garnisonskompaniet*, sammansatt av för fältpolisutbildning särskilt uttagna värnpliktiga från samtliga inskrivningsområden. Härigenom har regementet tillförts ett kompani utöver det antal, som ingår i normalorganisationen för pansarinfanteriregemente. Behovet av personal vid kompaniet beräknades av försvarskommittén till 1 kapten, 2 löjtnanter eller fänrikar, 1 fanjunkare, 2 sergearter och 2 överfurirer eller alltså sammanlagt 8 personer. F. n. består personaluppsättningen av 1 löjtnant, 2 fänrikar, 1 fanjunkare, 4 sergearter och 2 överfurirer (= 10 personer). Arméchefen har upprepat sitt för budgetåret 1949/50 framförda förslag, att för kompanichefen skulle avses en kaptensbeställning. Vid bifall härtill kunde 1 fänriksbeställning och 1 sergeantsbeställning indragas. Då befäl ur andra förband icke kunde kommenderas till tjänstgöring vid garnisonskompaniet i den utsträckning försvarskommittén förutsatt, erfordrades utöver den av kommittén beräknade personaluppsättningen ytterligare 1 sergeantsbeställning. Civilförvaltningen har tillstyrkt vad arméchefen sålunda föreslagit.

Departementschefen har ansett sig allttjämt icke kunna biträda nämnda förslag.

10. I anslutning till i medelsäskandena för försvarsväsendets radioanstalt för budgetåret 1950/51 framlagt förslag om överflyttning av viss värnpliktsutbildning från anstalten till signalförbanden har chefen för försvarsstaben, efter samråd med chefen för armén, föreslagit, att signaltruppernas personalstat skall ökas med 1 löjtnant, 1 fanjunkare och 2 sergearter, samtidigt som

antalet officers- och underofficersbeställningar vid anstalten minskas. Departementschefen har tillstyrkt förslaget.

12. Civilförvaltningen har liksom i anslagsäskandena för innevarande budgetår ansett sig icke kunna tillstyrka förslag av chefen för armén om att inrätta en beställning för kapten eller löjtnant vid fälttygkåren, avsedd för tygofficer vid kommandantsstaben i Boden i utbyte mot en för pensionerad officer (1: 29) avsedd arvodesbefattning. Ej heller departementschefen har ansett sig kunna biträda detta förslag.

14. Beträffande den fortsatta *utbyggnaden av tygstaten* har departementschefen förordat, att från och med nästa budgetår skola tillkomma sammanlagt nio beställningar för verkmästare och hantverkare, varav en tygverkmästare av 1. klassen (Ca 21) och en av 2. klassen (Ca 19) samt 2 tyghantverkare av 1. klassen (Ca 18) och fem av 2. klassen (Ca 16). Vidare har departementschefen förordat, att 40 beställningar för armétekniker (Ca 12) skola tillkomma samt att 24 beställningar för furirer vid tygstaten skola indragas.

En övergångsvis kvarstående beställning för tyghantverkare av 1. klassen vid krigsmaterielverket kan i anledning av avgång indragas.

15. I enlighet med hittills tillämpad princip, att ordinarie beställningar för arméingenjörer inrättas inom ramen för fastställt preliminärt slutläge för antalet arméingenjörbeställningar, i den mån som möjligheter föreligga att besätta beställningarna, har departementschefen tillstyrkt, att vid arméingenjörkåren tillkomma följande nya beställningar, nämligen en armédirektör av 1. graden, en armédirektör av 2. graden, fem arméingenjörer av 1. graden och en arméingenjör av 2. graden i utbyte mot åtta extra ordinarie arméingenjörbeställningar i 29 lönegraden. En beställning för armédirektör i Ca 30 har föreslagits skola indragas.

Vidare har departementschefen tillstyrkt, att en arméingenjör av 1. graden i Ce 29 tillkommer för vissa utbildningsfrågor inom arméingenjörkårens ledning. Någon utökning av antalet ordinarie arméingenjörbeställningar enligt det preliminära slutläget borde dock icke ske i anledning av att denna befattning tillkomme. Beställningen borde därför frigöras för indragning, innan detta slutläge uppnåtts.

Departementschefen har vidare tillstyrkt, att ytterligare motoringenjörer tillkomma för ett pansarinfanteriregemente och för I 18. För ändamålet ha avsetts två extra ordinarie arméingenjörer, en i Ce 24 och en i Ce 22. Slutligen har departementschefen tillstyrkt att tre motoringenjörer tillkomma för kustartilleriförsvaren. Tills vidare räknade departementschefen med placering av dessa ingenjörer i Ce 24.

16. I enlighet med vad som förutsatts i årets statsverksproposition har en beställning för fältläkare på fältläkarkårens stat föreslagits skola utgå ur förteckningen. Vidare föreslås, att följande beställningar indragas, nämligen en bataljonsläkare i Ca 27 vid Gotlands artillerikår, en bataljonsveterinär i Ca 25 vid Svea ingenjörkår samt två bataljonsveterinärer i Ca 23 vid Svea och Wendes artilleriregementen. Regementsveterinärbeställningen vid Svea artilleriregemente samt bataljonsveterinärbeställningarna i Ca 25 vid Göta ingen-

jörkår samt vid Svea, Göta och Skånska trängregementena ävensom bataljonsveterinärbeställningen i Ca 23 vid Göta artilleriregemente ha föreslagits skola indragas, när vakanser uppkomma i beställningarna.

17. I fråga om antalet manskapsbeställningar, utom musikmanskaps, har departementschefen förordnat, att antalet överfurirsbeställningar, Ma 3, ökas med 75 och att antalet furirsbeställningar, Me 2 eller Me 1, i samband härmed minskas med 73. Vidare föreslås, att antalet beställningar för korpraler (konstaplar), Mha 2, minskas med 20 och att antalet beställningar för vicekorpraler (-konstaplar) och meniga, Mha 1, ökas med 43.

Efter förslag i propositionen 1948: 206 vidtogs fr. o. m. budgetåret 1948/49 en omfördelning av de lägre beställningarna inom försvarets musikkårer så att antalet beställningar för musikfurirer ökades och antalet beställningar i lägre manskapsgrader minskades i proportion till denna ökning. Genom denna åtgärd tillgodosågs till en del ett yrkande i frågan som under remissbehandlingen av 1945 års försvarskommittés betänkande framställdes av försvarsväsendets underbefälsförbund.

I skrivelse den 30 november 1948 hemställde underbefälsförbundet, att musikelevinstitutionen skulle upphävas och att musikeleverna skulle överföras till volontärer över stat. Vid anmälan av denna framställning i propositionen 1949: 135 förklarade departementschefen sig icke beredd att taga ställning till frågan i avvaktan på säkrare hållpunkter för militärmusikens organisation.

Underbefälsförbundet har nu i skrivelse den 29 november 1949 återkommit till sina tidigare förslag i ämnet. Förbundet har, utifrån vad förbundet inhämtat från den utredning (1947 års musikutredning) som har att ur vissa synpunkter taga ställning jämväl till frågan om militärmusiken, ansett sig kunna utgå från att militärmusikaliska formationer skulle komma att alljämt finnas i förhållandevis stor omfattning i vart fall under en mycket lång övergångstid. I syfte att bereda den lägre musikpersonalen bättre och med trupperpersonalen likvärdigare befordrings- och lönevillkor har förbundet med anledning härav ånyo hemställt, att dess tidigare framförda krav beträffande utökning av antalet musikfurirer samt om att avskaffa musikelevinstitutionen och att ersätta eleverna med volontärer över stat måtte föreläggas riksdagen.

Departementschefen har förklarat sig alltjämt icke kunna biträda underbefälsförbundets förslag.

22. Sedan i årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 145) föreslagits särskilt anslag till Försvarets sjukvårdsförråd: Avlöningar ha följande befattningar och tjänster föreslagits skola utgå ur vederbörliga personalförteckningar, nämligen ur personalförteckningen för ordinarie tjänstemän de under rubriken Centrala sjukvårdsförråd uppförda 4 förrådsvaktmästartjänsterna i Ca 12, ur personalförteckningen för pensionerad personal i arvodesbefattningar de under samma rubrik uppförda 4 förrådsunderofficersbefattningarna, varav 1 i 1: 21 och 3 i 1: 20, samt ur personalförteckningen för andra extra ordinarie tjänstemän än manskap de under rubriken Centrala sjukvårdsförråd och läkemedelscentraler uppförda 16 förrådsmanntjänsterna i Ce 9.

23. Departementschefen har förordat, att i enlighet med principerna för reglerad befordringsgång för biträdespersonal tillhopa 116 kontorsbiträdestjänster i Ca 8 skola tillkomma i utbyte mot samma antal biträdestjänster för skriv- och kontorsgöromål, nämligen

vid arméstaben 9 tjänster;

vid tjänstegrensinspektörer 1 tjänst;

vid militärbefälsstaberna 6 tjänster, varav 1 vid I., 1 vid IV., 3 vid V. och 1 vid VI. militärbefälsstaben;

vid kommandantsstaben i Stockholm 1 tjänst;

vid kommandantsstaben i Boden 2 tjänster;

vid försvarsområdesstaberna 18 tjänster, varav 1 vid Kiruna—Jokkmokks, 3 vid Malmö, 2 vid Kalmar—Växjö, 4 vid Gävle, 1 vid Östersunds, 1 vid Uddevalla, 2 vid Skövde, 1 vid Strängnäs, 2 vid Karlstads och 1 vid Falu—Mora försvarsområdesstaber;

vid infanteribefälhavarstaberna 3 tjänster, varav 2 i Karlskrona och 1 i Vaxholm;

vid infanteriet 25 tjänster, varav 4 vid I 21, 3 vid ettvart av I 2, I 6, I 17 och I 19, 2 vid vartdera av I 1 och I 14 samt 1 vid ettvart av I 5, I 7, I 8, I 11 och I 12;

vid kavalleriet 6 tjänster, varav 2 vid K 1, 3 vid K 2 och 1 vid K 4;

vid pansartrupperna 7 tjänster, varav 2 vid vartdera av P 2 och P 4 samt 3 vid P 3;

vid artilleriet 7 tjänster, varav 3 vid A 6, 2 vid A 1 och 1 vid vartdera av A 4 och A 7;

vid luftvärnet 12 tjänster, varav 5 vid Lv 1, 2 vid vartdera av Lv 2 och Lv 6 samt 1 vid ettvart av Lv 4, Lv 5 och Lv 7;

vid ingenjörtrupperna 4 tjänster, varav 1 vid Ing 1 och 3 vid Ing 2;

vid signaltrupperna 2 tjänster, avsedda för S 1 B;

vid underhållstrupperna 7 tjänster, varav 2 vid T 1, 1 vid vartdera av T 2 och T 4 samt 3 vid T 3; ävensom

vid utbildningsanstalterna 6 tjänster, varav 2 vid vardera av krigsskolan och infanteriets kadettskola samt 1 vid vardera av artilleriskjutskolan och luftvärnsskjutskolan.

25. *Personalförändringar i övrigt m. m.* I enlighet med förslag i årets statsverksproposition (bil. 6, p. 23) har en på försvarsstabens stat nu redovisad beställning för förvaltare (i kassatjänst) förutsatts skola överföras till intendenturkårens stat.

Med hänsyn till personalavgång ha 2 övergångsvis uppförda för pensionerad personal avsedda befattningar för inspektörer för lokalförsvaret (2:12) an givits kunna indragas.

Vidare har, sedan den övergångsvis uppförda tjänsten för inspektionskonstapel vid platsbefälet i Karlsborg blivit vakant, densamma föreslagits skola indragas.

26. Sedan rationaliseringen av stabs- och förvaltningstjänsten vid lägre

truppförband inom armén numera genomförts vid infanteriförbanden samt Göta trängregemente ha på grundval av rapporter över fortsatta organisationsundersökningar vid övriga trängförband och inom andra truppslag av arméchefen framlagts förslag om ändrad organisation av stabs- och förvaltningstjänst vid Svea trängregemente (T 1), pansarregementena, de motoriserade artilleriregementena samt luftvärnsregementena. Typregementen ha vid sistnämnda tre truppslag varit Skaraborgs pansarregemente (P 4), Smålands artilleriregemente (A 6) och Östgöta luftvärnsregemente (Lv 2). Förslaget beträffande kavalleriet är alltjämt föremål för remissbehandling.

Den organisation av stabs- och förvaltningstjänsten som föreslagits för pansar-, artilleri- och luftvärnsförband överensstämmer i allt väsentligt med den för infanteriregementena fastställda organisationen.

Såsom av det föregående (punkt 1) framgår har departementschefen uttalat den uppfattningen, att av arméchefen antydda möjligheter till ändringar i fredsorganisationen giva anledning att i fortsättningen iakttaga försiktighet, när det gäller att inrätta nya tjänster för den rationaliserade regementsorganisationen. Erfarenheterna från infanteriförbanden hade, framhåller departementschefen, visat, att genomförandet av rationaliseringarna, särskilt på grund av de byggnadsarbeten som i de flesta fall vore nödvändiga, toge ganska lång tid från det att principbeslut om ändrad organisation förelåge. I arméchefens förslag beträffande pansar-, artilleri- och luftvärnsförbanden hade också förutsatts, att den nya organisationen skulle kunna påläggas först från och med den 1 oktober 1950 vid typförbanden och därefter genomföras successivt vid de övriga förbanden allt efter som erforderliga organisationsundersökningar vid dessa förband hunnit verkställas. Med hänsyn härtill ansåge departementschefen det icke nödvändigt, att redan från och med budgetåret 1950/51 inrättas ordinarie tjänster enligt den nya organisationen vid samtliga de förband inom respektive truppslag som ett principbeslut om ändrad organisation kommer att omfatta. Departementschefen har därför begränsat behandlingen av personalfrågorna till vad som avser de nyssnämnda typregementena. Detta bör enligt departementschefen icke hindra att rationaliseringen genomföres även vid andra förband under budgetåret 1950/51, om så befinnes lämpligt. Kompensation i någon form borde i så fall kunna komma i fråga åt personal som med bibehållen löneställning bestrede göromål som i den nya organisationen ankomme på innehavare av högre tjänst.

De beslutade ändringarna i infanteriförbandens organisation berörde icke kasernvårdsavdelningen. I detta hänseende har det ansetts lämpligt att avvakta resultatet av pågående försök beträffande den regionala och lokala fortifikationsförvaltningen. I enlighet härmed har departementschefen icke föreslagit nya förvaltarbeställningar för kasernförvaltare vid förband utom III. militärområdet, då han förutsatte, att den hittillsvarande organisationen av nämnda avdelning med en officer vid sidan av annan tjänst som chef och under honom en kasernunderofficer, pensionerad underofficer i arvodesbefattning, skulle bibehållas vid dessa förband.

Vid P 4, som låge inom III. militärområdet, borde kasernförvaltarbeställningen tills vidare uppehållas endast på förordnande. Inom detta militärområde bedrivs förenämnda försök med den organisation av den lokala fortifikationsförvaltningen som ursprungligen faststälts som normalorganisation för infanteriregemente, d v. s. med en förvaltare som chef för kasernvårdsavdelningen.

Med beaktande av vad sålunda anförts har departementschefen framlagt följande förslag till personalförändringar vid T 1, P 4, A 6 och Lv 2.

T 1. För samtliga trängregementen finnas redan på vederbörliga personalförteckningar för trängtrupperna och för fälttygkåren uppförda förvaltarbeställningar för de nytillkommande befattningar i regementsorganisationen som avses skola besättas med förvaltare, nämligen regementsexpeditionsföreståndare, personalregistrator och kasernförvaltare samt tygförrådsförvaltare. Av dessa bör såsom av det föregående framgår kasernförvaltaren icke tillsättas, då i detta fall den äldre organisationen med kasernunderofficer i arvodesbefattning tills vidare bör bibehållas. I samband med att övriga här avsedda förvaltarbeställningar tillsättas bör antalet fanjunkare vid regementet minskas med två.

En arvodesbefattning för pensionerad officer i 1:29, chef för kasernkompaniet, tillkommer.

Sex befattningar för pensionerad underofficer utgå, nämligen biträde åt mobiliseringsofficern, biträde i personaldetalj, tygunderofficer, biträde åt regementsintendent, köksföreståndare och furageuppbördsman. I stället tillkomma tre dylika befattningar, nämligen en expeditionsunderofficer, en föreståndare för förrådsbokföringskontor och en stabsunderofficer.

Av extra ordinarie personal tillkomma tre kanslibitråden och fyra förrådsmän samt utgå ett biträde för skriv- och kontorsgöromål. Av de sålunda befintliga 16 biträdestjänsterna ha enligt det föregående, p. 23, två föreslagits skola utbytas mot ordinarie kontorsbiträdestjänster. Av återstående 14 biträdestjänster kunna två, ett vid personaldetaljen och ett vid tygavdelningen, indragas, så snart arbetsförhållandena det medgiva.

Vid T 1 finnas — utöver för regementets eget behov — två förrådsvaktmästartjänster för mobiliseringscentraler. Det har visat sig, att en av dessa tjänster icke erfordras för mobiliseringscentral och regementschefen har gjort framställning om att i stället för denne förrådsvaktmästare få anställa en förrådsman eller en förrådsarbetare för skötseln av viss mobiliseringsmateriel. I den nya organisationen erfordras en förrådsvaktmästare mer än vad som nu finnes disponibelt för regementets behov. Departementschefen föreslår därför, att den ifrågasatta förrådsvaktmästarebeställningen tages i anspråk för regementet samt att för mobiliseringsmaterialets skötsel anställes ytterligare en förrådsarbetare.

P 4. Vid ett pansarregemente erfordras två tygförrådsförvaltare med hänsyn till motorfordonsmaterialets omfattning. Vid P 4 böra därför tillkomma tre förvaltare, av vilka dock beställningen för kasernförvaltare tills vidare en-

dast må uppehållas på förordnande. Vidare böra för P 4 tillkomma två förvaltare på fälttygkårens stat.

I samband med att dessa förvaltare tillsätts böra två fanjunkarbeställningar indragas.

Den nuvarande arvodesbefattningen för expeditionsofficer vid inskrivningsexpeditionen utgår. I stället tillkommer en arvodesbefattning för pensionerad officer i arvodesbefattning (1: 29) för chef för kasernkompaniet.

Av pensionerade underofficerare i arvodesbefattningar bibehållas i den nya organisationen en expeditionsunderofficer och en skjutfältunderofficer. Övergångsvis erfordras därjämte en verkstadsunderofficer intill dess centraliseringen av tvätt- och reparationstjänsten genomförts. Följande befattningar tillkomma, nämligen två expeditionsunderofficerare, varav en vid inskrivningsexpeditionen, en föreståndare för förrådsbokföringskontor och en stabsunderofficer. Tio arvodesbefattningar för underofficerare utgå, nämligen biträde åt mobiliseringsofficer, biträde i personaldetalj, tre tygunderofficerare, biträde åt regementsintendent, kasernunderofficer, köksföreståndare, uppbördsman för driv- och smörjmedel samt biträde i inskrivningsexpedition.

Av extra ordinarie personal böra tillkomma fyra kanslibitråden och fem förrådsmän. Vid P 4 finnas nu, inberäknat två ordinarie kontorsbitråden och bortsett från ett biträde vid pansartruppskolan, 21 bitråden för skriv- och kontorsgöromål. Den nya organisationen upptager normalt 18 men därutöver erfordras tillfälligt vid mobiliseringsavdelningen ytterligare två. Ett biträde för skriv- och kontorsgöromål kan därför indragas.

A 6. Liksom vid pansarförbanden erfordras för de motoriserade artilleriregementena två tygförrådsförvaltare. Vid A 6 böra alltså tillkomma två förvaltare på regementets stat och två förvaltare på fälttygkårens stat. Två fanjunkarbeställningar böra indragas.

En pensionerad officer, skjutfälts- och kasernofficeren, är för närvarande chef för kasernvårdsavdelningen vid A 6. Denna anordning bör tills vidare bibehållas. En ny befattning för pensionerad officer i 1: 29, chef för kasernbatteriet, bör tillkomma.

Av pensionerade underofficerare i arvodesbefattningar bibehållas tre, expeditions-, kasern- och skjutfältunderofficerarna. Två nya befattningar tillkomma, föreståndare för förrådsbokföringskontor och stabsunderofficer. Sex befattningar utgå, nämligen biträde i personaldetalj, tre tygunderofficerare, biträde åt regementsintendent och köksföreståndare.

Vidare tillkomma tre kanslibitråden och två förrådsmän. En befattning för biträde för skriv- och kontorsgöromål bör utgå.

Lv 2. Vid Lv 2 böra tillkomma tre förvaltare, varav en på fälttygkårens stat. Två fanjunkarbeställningar skola indragas.

Den nuvarande skjutplats- och kasernofficeren förutsättes kunna tjänstgöra även som chef för kasernbatteriet.

Av pensionerade underofficerare i arvodesbefattningar bibehållas expeditionsofficeren, kasernunderofficeren och skjutplatsunderofficeren. Be-

fattningar för föreståndare för förrådsbokföringskontor och stabsunderofficer tillkomma. Ur organisationen utgå befattningar för biträde åt mobiliseringsofficer, biträde i personaldetalj, tre tygunderofficerare, biträde åt regementsintendent och köksföreståndare.

Extra ordinarie tjänster för tre kanslibitråden och en förrådsman tillkomma. Fem tjänster för bitråden för skriv- och kontorsgöromål böra indragas.

Det sammanlagda medelsbehovet under arméns anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. skulle enligt departementschefens beräkningar uppgå till 116 000 000 kronor eller 2 500 000 kronor mera än det belopp som anvisats för innevarande budgetår.

Utskottet. Med hänsyn till det statsfinansiella läget och den därav be-
tingade restriktiva lönepolitiken har hittills under årets budgetarbete av så-
väl Kungl. Maj:t som riksdagen iakttagits sträng återhållsamhet vid prövningen
av framställda förslag till löneförbättringar och till utökning av personalkad-
rarna. Då det gäller försvarsgrenarnas allmänna avlöningsanslag har departe-
mentschefen i princip ansett en verklig prövning av framställda förslag till
personalförändringar böra komma i fråga endast i de fall, då förslagen moti-
veras av organisatoriska förändringar. I enlighet härmed har departements-
chefen vid behandlingen av nämnda anslag begränsat sig till att till närmare
prövning upptaga i stort sett endast sådana förslag, som äga samband med
redan beslutade eller föreslagna organisationsförändringar.

Utskottet, som ansluter sig till den av departementschefen uttalade upp-
fattningen i fråga om den allmänna princip, som i nuvarande läge bör till-
lämpas vid bedömandet av framställda förslag till personalförändringar vid
försvarsgrenarna, har, såvitt avser armén, ansett sig kunna godtaga de jämk-
ningar i gällande personalorganisation som departementschefen förordat; dock
med de avvikelser härifrån, som utskottet i det följande föreslår.

I gällande personalförteckning för andra extra ordinarie tjänstemän än
manskaper är under rubriken Övriga försvarsområdesstaber föreskrivet, att an-
talet bitråden för skriv- och kontorsgöromål skall, så snart förhållandena det
medgiva, för varje stab nedbringas till att, inberäknat vid staben befintliga
ordinarie kontorsbiträdestjänster, motsvara det antal, som angavs i personal-
förteckningen för budgetåret 1948/49, d. v. s. det antal som efter verkställda
organisationsundersökningar beräknades normalt erforderligt för dessa staber.
Övergångsvis erfordras nämligen, bl. a. i avvaktan på att förrådsförhållandena
vid staberna i fråga bli slutligt ordnade, ett antal biträdestjänster utöver
nämnda antal. Emellertid skulle vid bifall till nu framlagt förslag till ordi-
nariesättning av biträdestjänster vid vissa försvarsområdesstaber komma att
finnas flera ordinarie biträdestjänster än som motsvarar det antal biträdes-
tjänster, som angavs i berörda personalförteckning för budgetåret 1948/49.
Härigenom kan den tidpunkt, vid vilken det beräknade slutläget beträffande
antalet tjänster eljest skulle kunna uppnås, befaras komma att framflyttas.

Utskottet finner det därför tillrådligt, att ordinariesättningen av tjänsterna begränsas i den utsträckning detta är erforderligt för att undvika att ett dylikt läge uppkommer. Med beaktande härav föreslår utskottet, att i utbyte mot motsvarande antal tjänster för biträden för skriv- och kontorsgöromål inrättas tillhopa 12 kontorsbiträdestjänster (Ca 8), varav 1 vid Kiruna—Jokkmokks, 3 vid Malmö, 2 vid Kalmar—Växjö, 1 vid Östersunds, 1 vid Uddevalla, 2 vid Skövde, 1 vid Strängnäs och 1 vid Falu—Mora försvarsområdesstaber.

Departementschefen har förordat, att den för Gotlands artillerikår avsedda bataljonsläkarbeställningen (Ca 27) skall indragas fr. o. m. budgetåret 1950/51 och att fältläkaren vid VII. militärbefälsstaben skall åläggas att tillika vara förbandsläkare vid artillerikåren. Enligt vad utskottet under hand inhämtat torde svårigheter föreligga att redan nu genomföra en dylik anordning. Utskottet anser sig därför böra förorda, att bataljonsläkarbeställningen tills vidare övergångsvis bibehålles i personalförteckningen. Härvid förutsätter utskottet, att beställningen indrages så snart enligt Kungl. Maj:ts beprövande fältläkaren vid militärbefälsstaben kan åläggas fullgöra arbetsuppgifterna som förbandsläkare vid artillerikåren.

I motionen I: 432 har yrkats, att riksdagen måtte besluta om vissa personalförändringar vid armén utöver de av departementschefen för nästa budgetår förordade. Sålunda yrkas, att för IV. militärbefälsstaben, som numera är inrymd i Livregementets till häst förutvarande etablissement, inrättas fyra tjänster för vaktmästare i Ce 9, avsedda för bevakning av etablissementet, att för Svea livgarde, i utbyte mot en fänriks- och en sergeantsbeställning, inrättas en beställning för kapten, avsedd såsom chef för det s. k. garnisonskompaniet, samt att för fälttygkåren inrättas en alternativ beställning för kapten eller löjtnant, avsedd för tjänstgöring såsom tygofficier vid kommandantstaben i Boden, i utbyte mot en för pensionerad officer avsedd arvodesbefattning. Vad först angår förslaget om att för IV. militärbefälsstaben inrätta fyra vaktmästartjänster förutsätter utskottet att, därest det skulle visa sig icke vara möjligt att för oundgängligen nödvändiga bevakningsuppgifter i fortsättningen taga i anspråk militär personal, Kungl. Maj:t vidtager de åtgärder, som i anledning härav kunna bli erforderliga. Om det därvid skulle befinnas lämpligt att för ändamålet inrätta extra ordinarie vaktmästartjänster, läser Kungl. Maj:t äga vidtaga sådan åtgärd utan riksdagens medverkan. Motionen I: 432 torde därför i denna del icke böra föranleda någon åtgärd från riksdagens sida. Yrkandena i samma motion om att inrätta ytterligare en kaptensbeställning vid Svea livgarde och en beställning för alternativt kapten eller löjtnant vid fälttygkåren i utbyte mot vissa befintliga beställningar anser sig utskottet i avvaktan på de förslag till personalorganisationer, som kunna komma att föreläggas riksdagen i anledning av 1949 års försvarsutrednings arbete, icke böra biträda. Av det anförda framgår, att utskottet avstyrker motionen I: 432 jämväl i denna del.

Såsom departementschefen framhållit vidtogs fr. o. m. budgetåret 1948/49 en omfördelning av de lägre beställningarna inom försvarets musikkårer, så

att antalet beställningar för musikfurirer ökades och antalet beställningar i lägre manskapsgrader minskades i proportion till denna ökning. Genom denna åtgärd tillgodosågs till en mindre del ett yrkande i frågan, som under remissbehandlingen av 1945 års försvarskommittés betänkande framställdes av försvarsväsendets underbefälsförbund. De i motionerna I: 434 och II: 519 framställda yrkandena syfta till att i enlighet med önskemål från musikpersonalens sida ytterligare utjämna förefintliga skiljaktigheter i befordrings- och lönevillkor mellan musikunderbefälet och underbefälet i övrigt. Även om utskottet finner ytterligare åtgärder i nämnda syfte vara i och för sig berättigade, anser sig utskottet i avvaktan på den omprövning av militärmusikorganisationen, som kan bli erforderlig i anledning av försvarsutredningens arbete, icke nu kunna tillstyrka motionerna i fråga.

Åberopande det anförda får utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot den av departementschefen verkställda beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag, hemställa,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 432, I: 434 och II: 519,

a) besluta att Signalregementets kompani i Kristianstad icke skall uppsättas samt att kompaniet skall ersättas av en mobiliseringscentral;

b) fastställa de personalförteckningar för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattningar vid armén, som i särskild ordning överlämnats till riksdagen, dock med av utskottet i förstnämnda förteckning föreslagna ändringar, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1950/51;

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att med avseende å personalförteckningarna meddela särskilda föreskrifter av i tillämpliga delar samma innehåll som innefattas i de särskilda bestämmelser som genom Kungl. Maj:ts brev den 3 juni 1949 fastställdes att lända till efterrättelse för tillämpningen av arméns personalförteckningar för budgetåret 1949/50;

d) godkänna följande avlöningsstat för arméns anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1950/51:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	62 000 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	6 800 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	620 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	38 600 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	12 780 000

Summa kronor 120 800 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	4 800 000
	<hr/>
	Nettoutgift kronor 116 000 000

e) till *Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1950/51 anvisa ett förslagsanslag av 116 000 000 kronor.

3:o) **Armén: Familjebidrag.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkterna 36, 76 och 105) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Armén: Familjebidrag, Marinen: Familjebidrag och Flygvapnet: Familjebidrag* för budgetåret 1950/51 beräkna förslagsanslag av respektive 6 600 000 kronor, 1 000 000 kronor och 1 000 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 110 (punkt 3, s. 62 och 63, punkt 6, s. 100, samt punkt 8, s. 123) föreslagit riksdagen att till ifrågasvarande ändamål för budgetåret 1950/51 anvisa förslagsanslag av respektive 6 600 000 kronor, 1 000 000 kronor och 1 000 000 kronor.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Lindblom m. fl.* (I: 463) och den andra inom andra kammaren av fröken *Liljedahl m. fl.* (II: 521), har — i anslutning till särskilda av samma personer i anledning av propositionen nr 146 angående provisorisk förhöjning av familjepening väckta motioner (I: 462 och II: 520), vilka motioner liksom nyssnämnda proposition remitterats till lagutskott — hemställt, att riksdagen måtte för budgetåret 1950/51 anvisa till *Armén: Familjebidrag* ett förslagsanslag av 7 400 000 kronor, till *Marinen: Familjebidrag* ett förslagsanslag av 1 100 000 kronor och till *Flygvapnet: Familjebidrag* ett förslagsanslag av 1 100 000 kronor.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen II: 521.

Utskottet har inhämtat, att andra lagutskottet med avstyrkande av motionerna I: 462 och II: 520 tillstyrkt Kungl. Maj:ts i propositionen nr 146 framställda förslag om provisorisk förhöjning av familjepening. Med hänsyn härtill får utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot de av departementschefen med beaktande av nyssnämnda förslag verkställda beräkningarna av medelsbehoven under försvarsgrenarnas anslag till familjebidrag, tillstyrka, att anslagen i fråga upptagas med de belopp, som av Kungl. Maj:t föreslagits. Utskottet avstyrker alltså motionerna I: 463 och II: 521.

Aberopande det anförda får utskottet, som i det följande gör hemställan i fråga om marinens och flygvapnets motsvarande anslag, i förevarande sammanhang hemställa,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 463 och II: 521, såvitt nu är i fråga,

till *Armén: Familjebidrag* för budgetåret 1950/51 anvisa ett förslagsanslag av 6 600 000 kronor.

4:o **Armén: Remontering.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 49) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1950/51 beräkna ett reservationsanslag av 800 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 110 (punkt 4, s. 63—75) föreslagit riksdagen att dels medgiva att åtgärder för en minskning av arméns hästbestånd må vidtagas i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 10 mars 1950 angivna grunder, dels ock till *Armén: Remontering* för budgetåret 1950/51 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft en inom första kammaren av herr *Petrén* väckt motion (I: 433), vari hemställts, att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte hemställa att sådana anvisningar utfärdas att gälla vid försäljning av stamhästar att i motionen anförda synpunkter bli beaktade. I motionen framhålles angelägenheten av att till slakt kasserade hästar verkligen gå till slakt och ej på bakvägar komma ut på hästmarknaden samt att vid försäljning av stamhästar till liv det bör »så ordnas, att fodervärd, även om hans anbud är lägre, kan bli berättigad inlösa sin ackordhäst till det högre pris som angivits».

Vidare har utskottet i förevarande sammanhang behandlat två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Heiding m. fl.* (I: 435) och den andra inom andra kammaren av herr *Ahlsten m. fl.* (II: 518), i vilka hemställts, att riksdagen måtte 1) besluta att även för år 1954 ett oförändrat antal remonter skall inköpas, eller sålunda 500 varmblodiga hästar, 2) hos Kungl. Maj:t hemställa, att åtgärder måtte vidtagas för att överskottet på ridhästremonter placeras bland ackordhästbeståndet samt 3) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att en utredning måtte verkställas angående arméns och näringslivets behov av hästar vid avstängning eller minskad tillförsel av drivmedel och att resultatet av denna utredning framläggas, innan sådana åtgärder vidtagas, som kunna leda till reducering av den nuvarande varmblodiga stostammen inom landet.

I fråga om de skäl, som i sistnämnda båda motioner anförts till stöd för yrkandena, får utskottet hänvisa till motionen II: 518.

Enligt beslut vid 1948 års riksdag (prop. 1948: 206, s. 313—323) skulle antalet ridstamhästar och ackordhästar vid armén minskas, under det att antalet stamhästar för dragbruk skulle något ökas. Antalet ridstamhästar ansågs sålunda kunna minskas från 4 723 till 3 702 (268 reservstamhästar vid Svea och Wendes artilleriregementen icke inräknade) och antalet ackordhästar från 12 640 till 10 166. Antalet stamhästar för dragbruk åter ansågs böra ökas från 359 till 474, eller med 115. Denna ökning innebar emellertid endast att

de s. k. ekonomihästarna, som tidigare utgjorts av ständigt inkallade ackordhästar, i stället redovisades såsom stamhästar. Nämnda förändringar i fråga om arméns hästbestånd ha i huvudsak blivit genomförda under föregående och innevarande budgetår.

I förenämnda proposition 1948: 206 förutsattes emellertid att — sedan viss förändring av mobiliseringsorganisationen och remontutbildningen ägt rum samt säkrare underlag erhållits för möjligheterna att genomföra ytterligare motorisering — i en andra etapp en ytterligare begränsning av hästantalet skulle visa sig möjlig. Kungl. Maj:t uppdrog den 30 juni 1948 åt chefen för armén att framdeles, sedan säkrare underlag vunnits för att bedöma möjligheterna för en sådan ytterligare begränsning, verkställa undersökning om förutsättningarna härför samt inkomma med de förslag, till vilka undersökningen kunde föranleda.

Chefen för armén har numera verkställt utredning i berörda hänseenden och i skrivelse den 2 december 1949 avgivit härav föranledda förslag. Arméchefen förordar, att antalet ridstamhästar — inberäknat för mobiliseringsändamål befintliga utackorderade reservstamhästar vid de artilleriförband, vars motorisering icke helt genomförts — minskas med ytterligare 1 418 till 2 552 och antalet dragstamhästar med 97 till 377. Förslaget beräknas på längre sikt medföra en årlig kostnadsbesparing av i runt tal 2 miljoner kronor. Avvecklingen av stamhästbeståndet har beräknats skola ske i två etapper. Sålunda förutsattes antalet ridstamhästar under tiden den 1 april 1950—den 30 juni 1951 kunna minskas med 1 053. Under samma tid anses vidare hela den föreslagna minskningen av antalet dragstamhästar kunna genomföras. En minskning av antalet ridstamhästar med ytterligare 365 anses kunna genomföras senast till den 1 april 1952.

Arméchefen har anført, att förslaget bygger på principen att i samband med beslutade och planerade organisationsförändringar (krigsorganisation 1949) ernå besparingar samt lättnader i fredsorganisationen med säkerställande av freds- och mobiliseringsbehovet. För att nedbringa kostnaderna i fred borde således beståndet av hästar reduceras till det som vore oundgängligen erforderligt för att tillgodose utbildningsbehovet. Jämsides härmed borde beaktas möjligheten att vid mobilisering på annat sätt än genom »utbildningshästarna» tillförsäkra främst kavalleriet och det hästanspända artilleriet erforderligt antal för krigsbruk lämpliga ridhästar. Beroende på resultatet av pågående försök med traktordragning av artilleri kunde ytterligare nedskärning av arméns hästbestånd ifrågakomma vid en senare tidpunkt.

Arméchefen har vid beräkningen av antalet ridstamhästar i huvudsak utgått från behovet av ridhästar för det normala fredsutbildningsarbetet. För att tillgodose bland annat merbehovet av ridhästar vid kavalleriets krigsförbandsvisa repetitionsövningar har emellertid arméchefen föreslagit en ny kategori ackordhästar — ackordridhästar. Behovet av ackordridhästar, som beräknats till 500, har förutsatts skola fyllas genom att till denna kategori överföra samma antal ridstamhästar.

I fråga om remonteringen har arméchefen anfört, att med hänsyn till uppfödarnas berättigade intressen t. o. m. år 1953 alltjämt årligen borde inköpas 500 varmblodiga remonter, trots att behovet för arméns del icke bleve större än omkring 350 hästar per år. Det överskott som härigenom uppkomme kunde måhända delvis exporteras men måste i övrigt, efter viss utbildning vid remontdepåerna, utplaceras såsom varmblodiga ackorddraghästar. Fr. o. m. år 1954 borde endast sistnämnda antal remonter inköpas. Härutöver kunde emellertid tillkomma inköp av de varmblodiga remonter, som kunde utackorderas inom ramen för det totala ackorddraghästbeståndet.

Arméchefen har slutligen framhållit vikten av att den varmblodiga hästaveln även framdeles på allt sätt stödes genom särskilda åtgärder från statsmakternas sida (prop. s. 67).

Lantbruksstyrelsen och *statens sakrevision* ha avgivit utlåtanden över arméchefens förenämnda förslag. Beträffande innehållet i dessa utlåtanden torde få hänvisas till propositionen, s. 67—70.

Departementschefen har för sin del anfört följande.

»Den ytterligare begränsning av antalet stamhästar vid armén, som chefen för armén nu föreslagit och som beräknats på längre sikt medföra en årlig besparing av omkring 2 miljoner kronor, innebär såsom framgår av den lämnade redogörelsen att stamhästbeståndet avpassas att i huvudsak motsvara behovet av dylika hästar för fredsutbildningsarbetet. Arméchefen har emellertid vid förslaget utarbetande beaktat jämväl kraven på att vid mobilisering förbanden tillförsäkras erforderligt antal för krigsbruk lämpade ridhästar. Härutinnan föreligger en inom arméstaben upprättad promemoria. Det torde icke vara lämpligt att här lämna en närmare redogörelse för denna; riksdagens vederbörande utskott torde i stället böra beredas tillfälle taga del av innehållet. Jag vill emellertid framhålla, att utrustningsbehovet numera beräknas uppgå till omkring 35 000 hästar, därav omkring 6 300 rid- eller ridbara och omkring 29 000 drag- eller klövjehästar och att, i den mån behovet av varmblodiga ridhästar icke helt kan tillgodoses, ridbara kallblodiga hästar avses såsom ersättare. Ett utnyttjande av för näringslivets behov avsedda hästar i nu angiven omfattning lär icke behöva inge betänkligheter. Ur nu angivna synpunkter och under framhållande av nödvändigheten att tillvarataga alla möjligheter till besparingar i fredsorganisationen finner jag mig böra i princip förorda det av arméchefen framlagda förslaget till begränsning av stamhästbeståndet. Ett genomförande av förslaget medför ock den fördelen, att utbildningsverksamheten icke behöver tyngas av att ett överskott av hästar kvarstår vid förbanden.

För att den föreslagna begränsningen skall kunna genomföras erfordras emellertid att särskilda åtgärder vidtagas för att tillgodose merbehovet av ridhästar vid bl. a. kavalleriets repetitionsövningar. Arméchefens förslag att i nämnda syfte införa en ny kategori ackordhästar — ackordridhästar — anser jag mig kunna biträda. För att möjliggöra utackordering av erforderligt antal dylika hästar, av arméchefen beräknat till 500, torde det vara nödvändigt att

utackorderingen sker under för fodervärden gynnsammare villkor än som tillämpas beträffande kallblodiga hästar. Arméchefens förslag härutinnan, enligt vilket fodervärden skulle erhålla äganderätten till hästen redan efter det den under 8 år i följd innehafts av honom samt befrias från att erlagga ackordavgift, kan jag tillstyrka. Å andra sidan ifrågasättes icke för ackordridhästarnas del någon ersättning till fodervärden motsvarande den ackordersättning av 250 kronor för häst och år som nu utgår för varmblodiga ackord-draghästar.

Den första uppsättningen av ackordridhästar bör såsom arméchefen föreslagit åstadkommas genom att till denna hästkategori överföres motsvarande antal övertaliga ridstamhästar. Huruvida viss del av de för K 4 avsedda ackordridhästarna för framtiden bör utgöras av nordsvenska hästar torde det icke vara nödvändigt att redan nu ta ställning till. Denna fråga bör enligt min mening ytterligare övervägas, sedan närmare erfarenheter vunnits beträffande möjligheterna att utackordera varmblodiga ridhästar inom ett för K 4 lämpligt område.

Enligt arméchefens förslag avses avvecklingen av det övertaliga stamhästbeståndet igångsättas redan den 1 april 1950 och vara genomförd den 1 april 1952. Emellertid synes erforderligt att avvecklingsfrågan underställes riksdagens prövning. Avvecklingen torde således kunna påbörjas först vid en senare tidpunkt. Ett uppskov med utackordering av de hästar, som avses skola överföras till kategorien ackordridhästar, skulle emellertid avsevärt minska möjligheterna till utackordering under innevarande år. Jag förutsätter därför att hästarna i fråga få utackorderas redan med början under april månad, även om de närmare villkor, som skola gälla för utackorderingen, icke böra fastställas förrän riksdagen meddelat beslut i detta ärende.

Sedan det erforderliga antalet stamhästar överförts till ackordridhästar skulle enligt arméchefens förslag återstoden av det övertaliga ridstamhästbeståndet försäljas till liv eller slakt. Arméchefen har härvid räknat med att minst 600 hästar måste kasseras till slakt och förutsatt att denna kassation skulle tagas ut någorlunda jämnt inom hästarnas olika årgångar för att med hänsyn till remonteringen få en lämplig fördelning av hästarna i åldersgrupper. Jag delar emellertid den av sakrevisionen uttalade uppfattningen att, sedan de icke tjänstedugliga hästarna utmönstrats och urval skett för placering såsom ackordridhästar och för försäljning till liv, i princip de äldsta och sämsta hästarna böra kasseras, så att en kvalitetsförbättring av stamhästbeståndet kommer till stånd genom att hästarnas genomsnittsålder sänkes. Såsom sakrevisionen vidare framhållit bör försäljning till slakt av fullt tjänstedugliga hästar tillgripas först sedan alla andra avsättningsmöjligheter prövats. Jag förutsätter att de synpunkter sakrevisionen härvid framhållit beaktas. Det är icke uteslutet, att avvecklingen av hästbeståndet ur nu angivna synpunkter bör bedrivas i något långsammare takt än arméchefen förordat. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela beslut härutinnan.

I detta sammanhang vill jag vidare framhålla, att det kan visa sig möjligt att utackordera flera av de övertaliga ridstamhästarna än som motsvarar det av arméchefen beräknade behovet av ackordridhästar. I den mån så är fallet bör Kungl. Maj:t äga meddela beslut om att ackordridhästbeståndet övergångsvis skall kunna givas den större omfattning, som svarar mot möjligheterna till utackordering.

Den av mig vid anmälan av propositionen 1948: 206 förordade och numera genomförda begränsningen av antalet ridstamhästar med omkring 1 000 hästar medförde att arméns behov av ridhästremonter nedgick från omkring 500 till 420 hästar. I syfte att stödja den varmblodiga hästaveln förutsatte jag emellertid att för arméns räkning allttjämt årligen skulle inköpas i stort sett samma antal remonter som tidigare. Jag räknade härvid med att det överskott av varmblodiga hästar, som härigenom uppkomme, skulle kunna utackorderas såsom draghästar. På grund av befarade svårigheter att utackordera sådana hästar har sedermera vidtagits den åtgärden att arméns dragstamhästar till hälften remonteras med varmblodiga hästar (jfr. prop. 1949: 1, bil. 6, s. 102).

Genom de ytterligare åtgärder i syfte att minska antalet stamhästar som jag i det föregående förordat kommer arméns årliga remonteringsbehov av varmblodiga hästar att nedgå till omkring 350 hästar, vilket antal kan komma att stiga något därest det skulle visa sig möjligt och lämpligt att även på längre sikt vidmakthålla hela det för K 4 avsedda antalet ackordridhästar med varmblodiga hästar. Å andra sidan är det icke uteslutet att remonteringsbehovet kan komma att ytterligare nedgå till följd av organisatoriska förändringar i framtiden. Jag delar emellertid arméchefens uppfattning att med hänsyn till uppfödarnas intressen till och med år 1953 fortfarande skola inköpas 500 varmblodiga remonter per år för arméns räkning. I den mån det överskott av hästar som härigenom uppkommer icke kan utackorderas såsom draghästar måste detsamma avyttras, i den utsträckning så kan ske genom export. I detta sammanhang torde böra framhållas att systemet med varmblodiga ackorddraghästar medför icke oväsentliga merkostnader för statsverket, föranledda av högre inköpspriser än för kallblodiga hästar, kostnader för hästarna under ett år vid remontdepå samt ackordsersättningar till fodervärdar. Jag delar arméchefens uppfattning att fjärde huvudtiteln i princip icke bör belastas med kostnader i angivna hänseende. Vid den gemensamma beredning av ärendet, som företagits med chefen för jordbruksdepartementet, har framkommit, att förslag icke är att motse om bestridande av här avsedda merkostnader från nionde huvudtiteln. Vid sådant förhållande är jag icke nu beredd förorda, att efter 1953 större antal remonter inköpas än som erfordras för tillgodoseende av remonteringen enligt arméchefens förslag, eller omkring 350. Jag vill i detta sammanhang även framhålla att tillräckliga erfarenheter ännu icke vunnits beträffande möjligheterna att utackordera varmblodiga ackorddraghästar.

Såsom sakrevisionen framhållit bör i samband med den nu föreslagna begränsningen av arméns hästbestånd en omprövning av remontdepåorganisationen ske.

Frågan huruvida vid en så avsevärd minskning av arméns remontinköp som arméchefen förutsatt särskilda stödåtgärder åt den varmblodiga hästaveln böra vidtagas innefattar spörsmål, som det torde ankomma på chefen för jordbruksdepartementet att närmare överväga. För egen del vill jag i detta sammanhang endast uttala, att det givetvis är ett försvarsintresse av vikt att en krigsreserv av varmblodiga hästar finnes inom landet.

Jag förutsätter, att arméförvaltningen jämväl i fortsättningen medverkar till export av varmblodiga hästar.»

Anslaget för budgetåret 1950/51 har departementschefen med beaktande av tillgänglig reservationsbehållning beräknat till 300 000 kronor, vilket skulle innebära en anslagsminskning med 500 000 kronor.

Utskottet. Då vid 1948 års riksdag meddelades beslut om att minska arméns stamhästbestånd med omkring 1 000 hästar, förutsattes, att — sedan viss förändring av mobiliseringsorganisationen och remontutbildningen ägt rum samt säkrare underlag erhållits för möjligheterna att genomföra ytterligare motorisering — i en andra etapp en ytterligare begränsning av hästantalet skulle visa sig möjlig. Kungl. Maj:t har nu i princip förordat ett av chefen för armén framlagt förslag, enligt vilket stamhästbeståndet skulle nedbringas med ytterligare 1 515 hästar, varav 1 418 ridstamhästar. En dylik åtgärd, som beräknats på längre sikt medföra en årlig besparing av omkring 2 miljoner kronor, innebär, att antalet stamhästar avpassas att i huvudsak motsvara behovet av dylika hästar för fredsutbildningsarbetet. För att emellertid tillgodose merbehovet av ridhästar vid bl. a. kavalleriets repetitionsövningar har föreslagits skola införas en ny kategori ackordhästar — ackordridhästar — vilka förutsatts kunna utackorderas utan ackordsersättning och till vilka fodervärden skulle erhålla äganderätt efter det hästen innehafts under 8 år i följd. Sedan erforderligt antal stamhästar överförts till ackordridhästar, skall enligt förslaget återstoden av det övertaliga stamhästbeståndet försäljas till liv eller slakt.

Genom dessa åtgärder skulle arméns årliga remonteringsbehov nedgå till omkring 350 hästar. Med hänsyn till hästuppfödarnas intressen har departementschefen emellertid förutsatt, att remonteringen till och med år 1953 skall uppehållas vid samma nivå som nu, d. v. s. omkring 500 hästar per år. Härigenom uppkommande överskott av hästar har förutsatts skola avyttras, i den mån hästarna icke kunna utackorderas såsom draghästar. Med hänsyn till de icke oväsentliga merkostnader, som systemet med varmblodiga ackorddraghästar medför och som ansetts i princip icke böra belasta fjärde huvudtiteln, har departementschefen förklarat sig icke nu vara beredd förorda, att efter 1953 större antal remonter inköpas än omkring 350.

I motionerna I: 435 och II: 518 ha motionärerna, under framhållande av det angelägna i att vid en avspärning tillgång finnes till ett för landets behov avpassat hästbestånd, uttalat, att de icke kunde finna det försvarligt att nu vidtaga en så stark beskäring av den varmblodiga stostammen inom landet

som ett bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag skulle medföra. Motionärerna ha därför förordat, att en utredning angående arméns och näringslivets behov av hästar vid avspärning verkställes, innan åtgärder vidtagas, som kunna leda till en reducering av stostammen. I avvaktan på resultatet av en dylik utredning borde beslut nu fattas om att även för år 1954 inköpa ett oförändrat antal remonter.

Utskottet anser, att den med stöd av 1948 års riksdagsbeslut inledda reduceringen av antalet stamhästar vid armén bör fullföljas så långt detta är möjligt med hänsyn till behovet av hästar för fredsutbildningsarbetet. Härför tala såväl ekonomiska skäl som angelägenheten av att utbildningen icke onödigtvis försvåras genom att ett överskott av hästar kvarstår vid förbanden. Utskottet anser sig därför böra i princip tillstyrka den av Kungl. Maj:t nu förordade ytterligare reduceringen av stamhästbeståndet och har intet att erinra mot att merbehovet av ridhästar vid bl. a. kavalleriets repetitionsövningar tillgodoses genom att för ändamålet en ny ackordhästkategori införes. I fråga om de villkor, som böra gälla för utackordningen av dessa hästar, torde kunna godtagas vad därutinnan föreslagits.

Då de remonter, som komma att saluföras år 1953, utgöra resultatet av de betäckningar, som skett våren 1949, synes det med hänsyn till hästuppfödarnas intressen skäligt att, såsom föreslagits, till och med nämnda år inköpes samma antal remonter för arméns räkning som hittills, eller omkring 500. Utskottet är liksom departementschefen icke nu berett förorda, att efter 1953 större antal remonter inköpas än som erfordras för att tillgodose remonteringen av det reducerade hästbeståndet, även om såsom i motionerna I: 435 och II: 518 framhållits detta i och för sig är ägnat att försämra betingelserna för den varmblodiga hästaveln. Utskottet förutsätter nämligen, att Kungl. Maj:t med uppmärksamhet följer utvecklingen på detta område och, därest så med hänsyn till landets beredskap prövas erforderligt, föreslår riksdagen de åtgärder, som kunna vara ägnade att tillförsäkra landet en tillräcklig reserv av hästar. Om därvid ytterligare åtgärder till stöd åt hästaveln anses böra ifrågakomma, exempelvis genom att i ökad utsträckning remontera draghästbeståndet med varmblodiga hästar, synas kostnaderna härför icke böra bestridas av medel under fjärde huvudtiteln. Det bör enligt utskottets mening ankomma på Kungl. Maj:t att avgöra, huruvida särskild utredning erfordras för att klargöra det nödvändiga beredskapsbehovet av hästar. Av det anförda framgår, att utskottet funnit sig böra avstyrka motionerna I: 435 och II: 518.

I fråga om sättet för avvecklingen av det övertaliga hästbeståndet vill utskottet liksom departementschefen understryka angelägenheten av att försäljning till slakt av fullt tjänstedugliga hästar tillgripes först sedan alla andra avsättningsmöjligheter prövats. Enligt vad utskottet under hand inhämtat har det dess bättre visat sig, att kassation av tjänstedugliga hästar behöves ske i avsevärt mindre utsträckning än arméchefen räknat med, vilket delvis beror på att antalet icke tjänstedugliga hästar befunnits vara större än tidigare beräknats. Vid försäljning till slakt är det givetvis angeläget att,

såsom i motionen I: 433 framhålles, hästarna verkligen gå till slakt och ej på omvägar komma ut på hästmarknaden. Utskottet förutsätter, att genom Kungl. Maj:ts försorg effektiva kontrollåtgärder härutinnan komma att vidtagas.

Ehuru i princip fullt affärsmässiga grunder böra tillämpas vid försäljning av de övertaliga hästarna, synes detta icke böra hindra, att vid försäljning till liv av utackorderad stamhäst fodervärden, därest denne önskar förvärva hästen i fråga, erhåller viss företrädesrätt härtill. Såsom i sistnämnda motion framhållits torde ett dylikt hänsynstagande till fodervärden vara ägnat att öka intresset för att emottaga ackordhäst. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att närmare överväga detta spörsmål.

Aberopande det anförda får utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning under remonteringsanslaget för budgetåret 1950/51, hemställa,

I. att riksdagen må

a) medgiva, att åtgärder för en minskning av arméns hästbestånd må vidtagas i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 10 mars 1950 angivna grunder;

b) till *Armén: Remontering* för budgetåret 1950/51 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kronor;

II. att riksdagen må i anledning av motionen I: 433 i skrivelse till Kungl. Maj:t giva tillkänna vad utskottet ovan anført;

III. att motionerna I: 435 och II: 518 icke må av riksdagen bifallas.

5:o) **Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 68) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1950/51 beräkna ett förslagsanslag av 47 000 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 110 (punkt 5, s. 75—100) föreslagit riksdagen att dels fastställa de personalförteckningar för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattningar vid marinen, vilka i särskild ordning överlämnats till riksdagen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1950/51, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för marinens anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1950/51, dels ock till **Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl.** för budgetåret 1950/51 anvisa ett förslagsanslag av 47 200 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehåft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Lundgren* (I: 426) och den andra inom andra kammaren av herr *Sjölin* (II: 508), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta 1) att i personalförteckningen för mariningenjörkåren upptaga 2 beställningar i lönegrad Co 14, av-

sedda för chefen för konstruktionskontoret å marinförvaltningens skeppsbyggnadsavdelning och assistenten därstädes, 2) att innehavarna av dessa beställningar skola benämnas förste marindirektör med pensionsålder 63 år och hänföras till kommandörs tjänsteklass, 3) om uppflyttning av 2 specialingenjörer till lönegrad Ca 33 samt 4) att 2 beställningar för mariningenjör av 2. graden i lönegrad Ca 27 och 2 beställningar för specialingenjör av 3. graden i samma lönegrad skola utgå,

dels ock en inom andra kammaren av herr *Lindberg* väckt motion ((II: 517), vari hemställts, att riksdagen ville besluta att chefen för sjövärnsskåren uppflyttas från löneklass 1: 31 till löneklass 1: 34.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna II: 508 och II: 517.

Utskottet lämnar i det följande en kortfattad redogörelse i huvudsak endast för de av departementschefen förordade ändringarna i personalförteckningarna för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattningar. Vid framställningen följer utskottet den punktindelning, som använts i propositionen. För närmare kännedom om de av departementschefen framställda förslagen torde få hänvisas till propositionen.

4. Ett av chefen för marinen framställt förslag att uppflytta chefen för sjövärnsskåren, nu i löneklass 1: 31, till löneklass 1: 34, vilket framställts redan för innevarande budgetår (prop. 1949: 135, s. 115), motiveras med den ökning av arbetsuppgifterna och ansvaret för denne befattningshavare som blivit en följd av den beslutade utbyggnaden av kåren. Liksom tidigare har civilförvaltningen tillstyrkt förslaget. Departementschefen har emellertid förklarat sig alltså icke vara beredd tillstyrka detta förslag.

5. För heltidstjänstgörande lärare i taktik vid sjökrigshögskolan förordar departementschefen, att, i utbyte mot en kaptensbeställning i Ma 9 vid flottan, å sjökrigshögskolans stat uppföres en tjänst för kapten i Md 9.

På grund av avgång har antalet beställningar för flaggkorpral (Ma 3a) vid flottan angivits kunna minskas med 1.

Den till gällande personalförteckning för ordinarie tjänstemän vid flottan fogade noten angående vakanthållande av beställningar för högbåtsmän (Ma 3) i den mån viss övertalig personal tages i anspråk för befattningar, avsedda för högbåtsmän, har föreslagits skola utgå, enär i noten avsedd övertalig personal icke längre kvarstår i tjänst.

Departementschefen har förordat, att för nästa budgetår antalet korpralsbeställningar vid flottan ökas till 630 och antalet beställningar för meniga minskas till 1 270.

Vidare har departementschefen förordat, att antalet överfurirsbeställningar vid kustartilleriet för nästa budgetår ökas med 10. I anslutning härtill har antalet furirsbeställningar vid kustartilleriet föreslagits skola minskas med 10.

6. *Utökning av mariningenjörkåren m. m.* I gällande personalförteckning äro för mariningenjörkåren uppförda följande beställningar, nämligen 1 chef, marinöverdirektör (Cp 17), 5 marindirektörer av 1. graden (Ca 33), 8 marin-

direktörer av 2. graden (Ca 31), 12 förste mariningenjörer (Ca 30), 11 mariningenjörer av 1. graden (Ca 29), 22 mariningenjörer av 2. graden (Ca 27), 8 specialingenjörer av 1. graden (Ca 31), 1 specialingenjör av 1. eller 2. graden (Ca 31 eller Ca 30), 16 specialingenjörer av 2. graden (Ca 30), 3 specialingenjörer av 2. graden (Ca 29) och 19 specialingenjörer av 3. graden (Ca 27).

Till personalförteckningen har föreskrivits, att vid uppkommande vakanser i beställningarna för förste mariningenjör och specialingenjör av 2. graden 1 beställning för specialingenjör av 2. graden, verkstadsingenjör, skall indragas samt att — då 30 lönegraden avses icke skola ingå i lönegradsserien för ingenjörspersonal — frågan om återbesättandet av övriga beställningar skall prövas av Kungl. Maj:t, Som äger att tills vidare utbyta beställningarna mot beställningar i Ca 29. Vidare har till personalförteckningen föreskrivits, att vid uppkommande vakans beställningen för specialingenjör av 1. eller 2. graden skall indragas.

Marinöverdirektören har nu med tillstyrkan av *marinchefen* framlagt förslag om utökning av mariningenjörkåren och om förbättrad löneställning för dess personal, vilket förslag i stort sett överensstämmer med för innevarande budgetår framlagt förslag i ämnet (prop. 1949: 135, s. 112 o. f.).

Den närmare innebörden av förslaget framgår av sammanställningen å s. 77 i propositionen.

Beställningarna i Co 14 avse chef för konstruktionskontoret på marinförvaltningens skeppsbyggnadsavdelning och en assistent på samma avdelning.

Beställningarna i Co 10 avse chefer för fartygsavdelningarna vid Stockholms och Karlskrona örlogsvarv.

De till 33 lönegraden hänfödda beställningarna äro avsedda främst för byråchefer på marinförvaltningens skeppsbyggnads- och vapenavdelningar.

Uppdelningen av beställningarna i 30 lönegraden på beställningar i 31 och 29 lönegraderna är ett led i den beslutade avvecklingen av 30-gradsbeställningarna. I sistnämnda grad skulle efter den här föreslagna uppdelningen kvarstå fyra förste mariningenjörer och sex specialingenjörer av 2. graden i avvaktan på resultatet av förvaltningsutredningens arbete.

Av de nytillkommande beställningarna avses mariningenjörerna som instruktionsingenjörer för marinens underofficersskola och av specialingenjörerna en miningenjör, två teleingenjörer och en artilleringenjör.

Civiltförvaltningen har ansett de föreslagna personalförändringarna vara så angelägna att det knappast syntes tillrådligt att ytterligare ställa frågan om mariningenjörkårens utbyggnad på framtiden. Slutlig ställning till denna fråga syntes, i avvaktan på resultatet av utredningen rörande löneställningen för vissa högre statliga befattningar, icke nu kunna tagas. Då det emellertid icke kunde anses uteslutet, att denna utrednings förslag föreläge inom sådan tid att resultatet därav — i varje fall såvitt avsåge den angelägna frågan om mariningenjörkårens sammansättning — kunde beaktas vid avlåtande av proposition i ämnet, ansåge civiltförvaltningen sig i nuvarande läge böra

räkna med de av marinöverdirektören framlagda förslagen, såvitt avsåge beställningar för mariningenjörpersonal.

Departementschefen, som vid behandlingen av arméns avlöningsanslag tagit ställning till frågan om motoringenjörer vid marinen, har för sin del anfört följande.

»Vid anmälan av propositionen 1948:209 anförde jag, att, ehuru skäl talade för att mariningenjörkåren tillfördes beställningar i högre lönegrad än Ca 33, jag i avvaktan på resultatet av den igångsatta utredningen rörande löneställningen för vissa högre statliga befattningar icke då ville föreslå en dylik åtgärd. Vidare anförde jag vid anmälan till propositionen 1949:135 (s. 113) att, då resultatet av berörda utredning ännu icke föreläge, jag ansåge det alltjämt böra anstå med inrättande av ifrågavarande högre beställningar vid mariningenjörkåren.

I sitt av 1949 års riksdag godkända utlåtande nr 155 har statsutskottet — under framhållande bl. a. att utskottet funne det synnerligen påkallat att resultatet av förenämnda utredning föreläge och kunde utnyttjas vid prövningen av myndigheternas förslag till medelsäskanden för budgetåret 1950/51 — uttalat, att utskottet utginge från att förslag om att inrätta ett antal beställningar i högre lönegrader vid mariningenjörkåren skulle kunna av Kungl. Maj:t föreläggas 1950 års riksdag.

Nämnda utredning har sedermera den 15 oktober 1949 överlämnat betänkande angående löneställningen för byråchefer m. fl. högre tjänstemän inom statsförvaltningen. Frågan är för närvarande föremål för fortsatt beredning inom finansdepartementet. Förslag i ämnet avses icke komma att föreläggas årets riksdag.

Jag anser, att det med hänsyn till det läge vari frågan om löneställningen för högre statliga befattningar sålunda befinner sig alltjämt icke är lämpligt att föreslå, att högre befattningar inrättas vid mariningenjörkåren. Jag kan heller icke tillstyrka något utbyte av beställningar i 30 lönegraden. Däremot föreslår jag i anledning av förslagen i övrigt, att vid kåren inrättas två beställningar för specialingenjör av 3. graden i Ca 27, främst avsedda för teleingenjörer.»

11. *Rationaliseringar inom kustartilleriförsvaren.* Som resultat av pågående organisationsförsök ha vid Stockholms kustartilleriförsvär föreslagits skola indragas två arvodesbefattningar för pensionerade underofficerare (1:20), nämligen en expeditionsunderofficer vid vardera av kustartilleriförsvärstabens chefsexpedition och sjukvårdsavdelningen.

12. *Rationaliseringar vid örlogsstationerna.* I gällande personalförteckning för pensionerad personal i arvodesbefattningar ha för Karlskrona örlogsstation upptagits befattningar för bl. a. sju expeditionsunderofficerare, en kasernmaskinist, en föreståndare för kasernverkstaden och en föreståndare för rustkammare, samtliga befattningar i löneklass 1:20. I den genom Kungl. Maj:ts beslut den 28 april 1949 fastställda organisationen av den militära lednings sidan vid Karlskrona örlogsstation har antalet expeditionsunderofficerare vid

stationen upptagits till sex. Marinchefen har nu framhållit, att det totala behovet av befattningar för pensionerade underofficerare vid stationen utgjorde åtta expeditionsunderofficerare, varav en vid vardera av intendentur- och sjukvårdsavdelningarna, vilka icke berörts av organisationsundersökningarna, två kasernmaskinister, tillika föreståndare för kasernverkstaden, samt en föreståndare för rustkammare vid vardera av kasernerna Anckarstierna och Sparre. I enlighet härmed borde på personalförteckningen för nästa budgetår uppföras befattningar för ytterligare en expeditionsunderofficer och en föreståndare för rustkammare (båda i 1:20) ävensom två kasernmaskinister, tillika föreståndare för kasernverkstad (båda i 1:20), i utbyte mot en befattning för kasernmaskinist och en befattning för föreståndare för kasernverkstaden. Departementschefen har liksom civilförvaltningen tillstyrkt marinchefens förslag.

16. Enligt grunderna för reglerad befordringsgång för biträdespersonal ha 47 kontorsbiträdestjänster (Ca 8) föreslagits skola inrättas med motsvarande begränsning av antalet biträden för skriv- och kontorsgöromål. De nya tjänsterna fördela sig på sätt framgår av propositionen, s. 93.

Vidare har föreslagits, att i gällande personalförteckningar för ordinarie tjänstemän, för pensionerad personal i arvodesbefattningar samt för andra extra ordinarie tjänstemän än manskap under rubriken Gotlands marindistrikt upptagna tjänster, med hänsyn till att Gotlands kustartilleriförsvar och Gotlands kustartillerikår äga gemensam stabs- och förvaltningsorganisation, skola, såsom jämväl föreslagits beträffande kontorsbiträdestjänsterna, redovisas under en gemensam underrubrik Gotlands kustartilleriförsvar med Gotlands kustartillerikår.

Det sammanlagda medelsbehovet under marinens anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. skulle enligt departementschefens beräkningar uppgå till 47 200 000 kronor eller 200 000 kronor mera än det belopp som anvisats för innevarande budgetår.

Utskottet, som i det föregående vid behandlingen av arméns avlöningsanslag uttalat sig om de allmänna principer, som med hänsyn till det statsfinansiella läget böra tillämpas vid prövningen av försvarsgrenarnas allmänna avlöningsanslag för nästa budgetår, har icke funnit anledning till erinran mot de av departementschefen förordade förändringarna i marinens personalorganisation.

Redan i sitt av 1948 års riksdag godkända utlåtande nr 161 underströk statsutskottet vikten av att mariningenjörkåren utan alltför stor tidsutdräkt tillfördes ett antal beställningar i högre lönegrader. I sitt utlåtande nr 155 vid 1949 års riksdag uttalade sig utskottet ånyo i denna fråga i anledning av motionsvis framställda yrkanden av i huvudsak samma innehåll som dem, vilka framställdes i de nu föreliggande motionerna I:426 och II:508. Utskottet anförde därvid bl. a., att utskottet funne det synnerligen påkallat, att resultatet av den av departementschefen åberopade utredningen rörande löneställningen för vissa

högre statliga befattningar föreläge och kunde utnyttjas vid prövningen av myndigheternas förslag till medelsäskanden för budgetåret 1950/51 samt att utskottet utginge från att förslag om att inrätta ett antal beställningar i högre lönegrader vid mariningenjörkåren skulle kunna av Kungl. Maj:t föreläggas 1950 års riksdag. Nämnda utredning har sedermera den 15 oktober 1949 avgivit sitt betänkande. Då emellertid detsamma för närvarande vore föremål för beredning inom finansdepartementet och förslag i ämnet icke komme att föreläggas årets riksdag, har departementschefen ansett det allttjämt icke vara lämpligt att föreslå, att högre beställningar inrättas vid mariningenjörkåren. Med hänsyn till det bekymmersamma befodringsläget vid kåren, som redan förorsakat personalbrist, ägnad att äventyra den tekniska tjänsten vid marinen, kan det enligt utskottets mening övervägas, huruvida icke de av motionärerna föreslagna högre beställningarna borde inrättas utan att prövningen av förenämnda utredningsförslag avvaktas. Då emellertid en sådan åtgärd onekligen kan befaras föregripa denna prövning, anser sig utskottet, som med bestämdhet förväntar, att Kungl. Maj:t förelägger 1951 års riksdag förslag till erforderliga förbättringar av befodringsläget vid mariningenjörkåren, nu förhindrat förorda bifall till motionerna I: 426 och II: 508.

Utskottet är i likhet med departementschefen icke berett tillstyrka, att chefen för sjövarnarskåren från och med nästa budgetår beredes förbättrad löneställning. Det i motionen II: 517 framställda yrkandet härom avstyrkes alltså.

Åberopande det anförda får utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot den av departementschefen verkställda beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag, hemställa,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag även-
som med avslag å motionerna I: 426 och II: 508 samt II: 517,

a) fastställa de personalförteckningar för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattningar vid marinen, vilka i särskild ordning överlämnats till riksdagen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1950/51;

b) godkänna följande avlöningsstat för marinens anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1950/51:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	26 900 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	1 095 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	290 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	14 700 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	4 915 000
	<hr/>
	Summa kronor 47 900 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	700 000
	<hr/>
	Nettoutgift kronor 47 200 000;

e) till *Marinen*: *Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1950/51 anvisa ett förslagsanslag av 47 200 000 kronor.

6:o) **Marinen: Familjebidrag.** Utskottet, som i det föregående vid behandlingen av arméns motsvarande anslag yttrat sig jämväl över Kungl. Maj:ts förslag beträffande förevarande anslag (punkt 6, s. 100) ävensom över motionerna I: 463 och II: 521, får hemställa,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 463 och II: 521, såvitt nu är i fråga, till *Marinen: Familjebidrag* för budgetåret 1950/51 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

7:o) **Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 98) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1950/51 beräkna ett förslagsanslag av 46 500 000 kronor, har Kungl. Maj:t i förberörda proposition nr 110 (punkt 7, s. 100—123) föreslagit riksdagen att dels fastställa de personalförteckningar för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattningar vid flygvapnet, vilka i särskild ordning överlämnats till riksdagen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1950/51, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för flygvapnets anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1950/51, dels ock till Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1950/51 anvisa ett förslagsanslag av 48 200 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Petrén m. fl.* (I: 130) och den andra inom andra kammaren av herr *Edström* (II: 236), i vilka hemstälts, att riksdagen måtte besluta, 1) att av 36 beställningar för flygingenjör av 1. graden i lönegrad Ca 30 24 beställningar skola överföras till lönegrad Ca 31 från och med den 1 juli 1950, 2) att förbättring av rekryterings- och befodringsförhållandena för flygingenjörerna genomföres genom överförande av 10 beställningar till lönegrad Ca 33 eller högre, så att paritet vinnes med motsvarande personalkategorier vid övriga försvarsgrenar, samt 3) att anslaget Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl. höjes med »motsvarande belopp».

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionen I: 130.

Utskottet lämnar i det följande en kortfattad redogörelse i huvudsak endast för de av departementschefen förordade ändringarna i personalförteckningarna för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattningar. Vid framställningen följer utskottet den punktindelning, som använts i propositionen. För närmare kännedom om de av departementschefen framställda förslagen torde få hänvisas till propositionen.

2. Med hänsyn till den beslutade förstärkningen av ytterligare tre dagjaktflottiljer (jfr prop. 1949:147) har antalet löjtnantsbeställningar föreslagits skola ökas med 12.

3. Departementschefen har ansett sig böra tillstyrka förslag om att inrätta tjänster för ytterligare en förste stabsmeteorolog i Ca 29 och två stabsmeteorologer i Ca 26, varigenom antalet dylika tjänster skulle komma att uppgå till vad som beräknats för fullt genomförd organisation. Vidare har departementschefen biträtt förslag om att så länge innehavaren av den för flygstaben uppförda tjänsten som militärmeteorolog i Ca 22 kvarstår å övergångsstat en extra ordinarie meteorologtjänst hålles vakant i stället för, såsom f. n. är fallet, en stabsmeteorologtjänst i Ca 26. Härvid har en tjänst i Ce 22 ansetts böra vakanthållas.

4. En av de befintliga beställningarna för förste flygläkare vid flygvapnet innehas av en person, som tidigare i egenskap av reservofficer vid flygvapnet erhållit fullständig flygutbildning. Denne beställningshavare utnyttjas såsom s. k. undersökningsläkare och fullgör i denna egenskap kontinuerlig flygtjänstgöring. Då det ansetts önskvärt, att beställningshavarens speciella kvalifikationer även för framtiden kunna utnyttjas i befattning såsom undersökningsläkare med flygtjänstgöring, har departementschefen ansett sig böra biträda ett av civilförvaltningen tillstyrkt, av chefen för flygvapnet framställt förslag om att bereda beställningshavaren i fråga rätt till flygtillägg. Detta borde bestämmas till 330 kronor för månad eller samma belopp som vid tjänstgöring såsom flygförare utgår till bl. a. militära beställningshavare i lönegraderna Ma 6—12. Om riksdagen icke hade något att erinra mot att dylikt tillägg utginge, avsåge departementschefen att framdeles föreslå, att bestämmelser härom meddelades.

5. *Förändringar beträffande teknisk personal.* I skrivelse den 9 mars 1950 har chefen för flygvapnet föreslagit, att av de 36 beställningar för flygingenjör av 1. graden i Ca 30, som skola finnas vid flygvapnet, 24 skulle utbytas mot beställningar för flygdirektör av 2. graden i Ca 31. Departementschefen har liksom beträffande mariningenjörerna ej heller för flygingenjörerna kunnat föreslå, att utbyte nu sker av beställningar i 30. lönegraden mot högre beställningar.

Departementschefen har förordat, att antalet beställningar för verkmästare av 1. klassen (Ca 21) ökas med 2 (för radartjänst) till 28, vilket antal förutsatts skola i mån av vakanser i tre för centrala flygverkstäder avsedda beställningar nedbringas till 25. Vidare har departementschefen förordat, att ytterligare följande beställningar skola tillkomma, nämligen 6 mästare av 1. klassen (Ca 18), 14 mästare av 2. klassen (Ca 16) och 250 flygtekniker (Ca 12).

6. Vid 1948 års riksdag beslöts att inrätta en *flottiljpolisorganisation* vid flygvapnet som ersättning för de förutvarande vaktplutonerna vid flygflottiljerna. Enligt propositionen 1948: 206 (s. 455) beräknades behovet av flottiljpoliser till 258, varav 19 förste flottiljpoliser (Ca 16) och 239 flottiljpoliser (Ca 14). Hittills ha inrättats beställningar för 4 förste flottiljpoliser och 44 flottiljpoliser, avsedda för fyra flottiljer. Departementschefen har nu förordat en utökning med 4 respektive 52 beställningar, vilket skulle möjliggöra, att flottiljpolisorganisationen kunde genomföras vid ytterligare fyra flottiljer.

7. Till följd av *ändrad proviantredovisning* vid flygförbanden, innebärande bl. a. att proviantuppbörden pålægges förbandens civila köksföreståndare, har antalet arvodesbefattningar för expeditiionsunderofficer (1: 20) angivits kunna minskas med 18 befattningar.

För flygvapnets centrala skolor är i gällande personalförteckning uppförd en arvodesbefattning för köksföreståndare (1: 20), avsedd för proviantuppbördsman. Då även vid nämnda skolor proviantuppbörden för framtiden avses skola omhänderhavas av civil köksföreståndare, är arvodesbefattningen icke längre erforderlig för dylika arbetsuppgifter. Chefen för flygvapnet har emellertid framhållit, att innehavaren av befattningen under den tid försök med ändrad proviantredovisning pågått utnyttjats såsom expeditiionsunderofficer å skolintendentens expedition. Då en expeditiionsunderofficer vore erforderlig å denna expedition även i fortsättningen, borde den befintliga arvodesbefattningen utbytas mot en befattning för expeditiionsunderofficer (1: 20). Departementschefen har, liksom civilförvaltningen, tillstyrkt förslaget. I avvaktan på organisationsundersökningar vid de centrala skolorna borde emellertid föreskrivas, att expeditiionsunderofficersbefattningen vid uppkommande ledighet icke finge återbesättas utan Kungl. Maj:ts medgivande.

10. Enligt grunderna för reglerad befordringgång för biträdespersonal ha 32 kontorsbiträdestjänster (Ca 8) föreslagits skola inrättas i utbyte mot samma antal biträdestjänster för skriv- och kontorsgöromål. De nya tjänsterna fördela sig på sätt framgår av propositionen, s. 114.

I gällande personalförteckning för flygvapnet finnas uppförda ett antal beställningar för förvaltare (i flygstationsbefattning), förvaltare (i förrådsbefattning) och förvaltare (i signalbefattning). Departementschefen har förordat, att de inom parentes angivna närmare bestämningarna till tjänstebenämningen ändras till (i flygstationstjänst), (i förrådstjänst) och (i signaltjänst).

Departementschefen har biträtt ett av chefen för flygvapnet (jfr propositionen s. 116—118) framställt förslag till *ändrad utbildninggång för vissa stamflygförare*. Omläggningen, som motiverats av önskvärdheten av att effektivisera den grundläggande flygutbildningen, medför beträffande stamflygförare med folkskolekompetens, att tiden för anställning över stat måste förlängas från för närvarande omkring ett år till omkring ett och ett halvt år. Den totala anställningstiden förlänges emellertid endast med om-

kring en och en halv månad. De härigenom uppkommande ökade avlönings- och utbildningskostnaderna har departementschefen ansett väl uppvägas av de stora fördelar, som vinnas genom omläggningen. Ehuru ändrade anställnings- och utbildningsbestämmelser med hänsyn till rekryteringsförhållandena m. m. ansetts böra fastställas redan under innevarande budgetår, kommer därav föranlett ökat medelsbehov icke att göra sig gällande förrän under budgetåret 1951/52. Om riksdagen icke har något att erinra mot att anställningstiden för stamflygförare förlänges på sätt i det föregående angivits, har departementschefen för avsikt att framdeles förelägga Kungl. Maj:t förslag till ändrade anställnings- och utbildningsbestämmelser för stamflygförare på sätt chefen för flygvapnet har föreslagit.

Det sammanlagda medelsbehovet under flygvapnets anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. skulle enligt departementschefens beräkningar uppgå till 48 200 000 kronor eller 1 700 000 kronor mera än det belopp, som anvisats för innevarande budgetår.

Utskottet, som i det föregående vid behandlingen av arméns avlöningsanslag uttalat sig i fråga om de allmänna principer, som med hänsyn till det statsfinansiella läget böra tillämpas vid prövningen av försvarsgrenarnas allmänna avlöningsanslag för nästa budgetår, har icke funnit anledning till erinran mot de av departementschefen förordade förändringarna i flygvapnets personalorganisation. Vidare anser sig utskottet kunna tillstyrka, att rätt till flygtillägg beredes den förste flygläkare, som i egenskap av s. k. undersökningsläkare fullgör kontinuerlig flygtjänstgöring, och att bestämmelser om ändrad utbildningsgång för vissa stamflygförare på sätt departementschefen förordat får utfärdas.

De i motionerna I: 130 och II: 236 framställda yrkandena om uppflyttningar i lönegrad av ett antal beställningar för flygingenjörspersonal väcktes redan i anslutning till statsverkspropositionen och syfta till avsevärt längre gående åtgärder härutinnan än chefen för flygvapnet sedermera ansett sig böra föreslå för nästa budgetår. Med hänsyn härtill och till den stränga återhållsamhet med löneförbättringar, som enligt vad utskottet i det föregående anfört bör iakttagas i nuvarande läge, kan utskottet icke tillstyrka bifall till motionerna i fråga.

Åberopande det anförda får utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot den av departementschefen verkställda beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag, hemställa,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 130 och II: 236,

a) fastställa de personalförteckningar för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattningar vid flygvapnet, vilka i särskild ordning överlämnats till riksdagen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1950/51;

b) godkänna följande avlöningsstat för flygvapnets anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1950/51:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	27 200 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	1 100 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	150 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	16 100 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	4 350 000
	<hr/>
	Summa kronor 48 900 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	700 000
	<hr/>
	Nettoutgift kronor 48 200 000;

c) till *Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1950/51 anvisa ett förslagsanslag av 48 200 000 kronor.

8:o) **Flygvapnet: Familjebidrag.** Utskottet, som i det föregående vid behandlingen av arméns motsvarande anslag yttrat sig jämväl över Kungl. Maj:ts förslag beträffande förevarande anslag (punkt 8, s. 123) ävensom över motionerna I: 463 och II: 521, får hemställa,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 463 och II: 521, såvitt nu är i fråga, till *Flygvapnet: Familjebidrag* för budgetåret 1950/51 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

Stockholm den 12 maj 1950.

På statsutskottets vägnar:

KARL WARD.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit
från första kammaren: herrar Rickard Lindström, Mannerskantz, Iwar Anderson, Heiding, Berling, Sundelin, Leander, Johan Eric Ericson, Hesselbom, Edin, Ivar Persson, Andrée, Lundgren och Axel Andersson; samt
från andra kammaren: herrar Ward, Malmborg i Skövde, Boman i Kieryd, Mårtensson i Uddevalla, Lindholm, Åkerström, Pettersson i Dahl, Petterson i Degerfors, Persson i Vinberg, Birke, Johansson i Mysinge, Henriksson och Nihlfors;

dock att vid behandlingen av punkterna 4:o)—8:o) deltagit fröken Andersson i stället för herr Lundgren.

Reservationer.

1) vid *punkten 2:o* (Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.)

A. av herr *Lundgren*, som ansett, att utskottet bort tillstyrka motionen I: 432 och att därför

dels det stycke på s. 14 i utskottets yttrande, som börjar med orden »I motionen» och slutar med orden »denna del», bort hava följande lydelse:

»Vad angår det i motionen I: 432 framförda förslaget om att för IV. militär-befälsstaben inrätta fyra vaktmästartjänster anser utskottet särskilt med hänsyn till strävandena att i möjligaste mån effektivisera värnpliktsutbildningen olämpligt att använda värnpliktiga till vakttjänstgöring i vidare mån än denna ingår i deras utbildning. Utskottet vill därför föreslå, att för vakttjänstgöringen i fråga anställas civil vaktpersonal med polismans befogenhet samt att för ändamålet inrättas fyra tjänster för vaktmästare i lönegraden Ce 9.

Med hänsyn till den betydelsefulla utbildning, som bedrivs vid garnisonskompaniet, synas utskottet goda skäl tala för att såsom chef för kompaniet avses en kapten. Genom ett realiserande av förslaget, som tillstyrkts av försvarets civilförvaltning, skulle en fänriks- och en sergeantsbeställning kunna indragas. Utskottet finner sig böra biträda motionen jämväl i denna del. Härigenom skulle vinnas en årlig besparing för statsverket av 2,724 kronor.

I samma motion har vidare yrkats inrättande av en kapten- eller löjtnantsbeställning vid fälttygkåren, avsedd såsom tygofficer vid kommandantsstaben, i Boden, i utbyte mot en för pensionerad officer avsedd arvodesbefattning. Betydelsen av de uppgifter, som åligga innehavaren av befattningen i fråga, gör det enligt utskottets mening angeläget, att ett dylikt utbyte kommer till stånd. Då härtill kommer, att förslaget icke skulle medföra någon nämnvärd merkostnad för statsverket vill utskottet biträda motionen även i nu förevarande del.»

dels ock utskottets hemställan i nedan angivna delar bort hava följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionen I: 432 samt med avslag å motionerna I: 434 och II: 519,

b) fastställa de personalförteckningar för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattningar vid armén, som i särskild ordning överlämnats till riksdagen, dock med av utskottet i nämnda båda förteckningar föreslagna ändringar, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1950/51».

B. av herr *Nihlfors*.

2) vid *punkten 4:o* (Armén: Remontering) av herrar *Mannerskantz*, *Heiding*, fröken *Andersson*, herrar *Sundelin*, *Ivar Persson*, *Axel Andersson*, *Bo-*

man i Kieryd, Pettersson i Dahl, Birke, Johansson i Mysinge och Nihlfors, vilka ansett, att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 435 och II: 518 och att därför

dels det stycke på s. 23 i utskottets yttrande, som börjar med orden »Då de» och slutar med »och II: 518», bort hava följande lydelse:

»Utskottet anser de i motionerna I: 435 och II: 518 anförda skälen för att en särskild utredning angående arméns och näringslivets behov av hästar vid avstängning eller minskad tillförsel av drivmedel verkställas, innan sådana åtgärder vidtagas, som kunna leda till reducering av den varmblodiga stostammen, vara så starka att utskottet tillstyrker motionärernas förslag härom. I avbidan på resultatet av en dylik utredning bör beslut nu fattas om att till och med år 1954 ett oförändrat antal remonter skall inköpas. Det överskott på remonter, som härigenom uppkommer, torde kunna placeras bland ackord-draghästbeståndet.»

dels ock utskottets hemställan under III. bort hava följande lydelse:

»III. att riksdagen må med bifall till motionerna I: 435 och II: 518

a) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att en utredning måtte verkställas angående arméns och näringslivets behov av hästar vid avstängning eller minskad tillförsel av drivmedel och att resultatet av denna utredning framläggas, innan sådana åtgärder vidtagits, som kunna leda till reducering av den nuvarande varmblodiga stostammen inom landet;

b) besluta att även för år 1954 ett oförändrat antal remonter skall inköpas, eller sålunda 500 varmblodiga hästar;

c) hos Kungl. Maj:t hemställa, att åtgärder måtte vidtagas för att överskottet på ridhästremonter placeras bland ackordhästbeståndet.»

3) vid punkten 5:o (Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl.) av herr Nihlfors.
